

УДК 339.9

З. О. Луцишин,

д. е. н., професор, заступник директора науково-методичного центру організації навчального процесу, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

Н. Я. Крачук,

д. е. н., доцент, завідувач кафедри міжнародного права, міжнародних відносин та дипломатії, Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

Т. О. Фролова,

д. е. н., професор, заступник завідувача кафедри міжнародних фінансів, директор Центру менеджменту та моніторингу якості освіти, ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", м. Київ

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.4.5

ГАРМОНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ ДО ВИМОГ ЄС ЯК СКЛАДОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ

Z. Lutsyshyn,

Full Doctor of Sciences (ec.), Professor, Deputy Director of the Scientific and Methodological Center or the Organization of the Educational Process of the Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv
N. Kravchuk,Full Doctor of Sciences (ec.), assistant professor, head of the Department of International Law, International Relations and Diplomacy of the Ternopil National Economic University, Ternopil,
T. Frolova,

Full Doctor of Sciences (ec.), Professor of Department of International Finances of Vadym Hetman National Economic University of Kyiv

HARMONIZATION OF THE TECHNICAL REGULATION SYSTEM IN UKRAINE BEFORE THE EU REQUIREMENTS AS THE COMPONENT COMPETITIVENESS OF THE ECONOMY

У статті проаналізовано стан системи технічного регулювання та нормативні вимоги в Україні та Європейському Союзі. Розкрито сутність законодавчих, технічних та практичних асиметрій, невідповідностей між нормативними вимогами забезпечення якості, безпечності та якості промислової і продовольчої продукції. З'ясовано, що для вільного пересування товарів, послуг основними перешкодами є не торговельні, а технічні бар'єри. Простежено еволюцію формування системи технічного регулювання в ЄС та заходи реформування системи технічного регулювання в Україні з метою їх гармонізації в процесі реалізації економічної політики євроінтеграції. Виявлено цілісність системи технічного регулювання в країнах ЄС і її принципову відмінність у сприйнятті та функціонуванні в Україні, що в свою чергу вимагає не лише відходу від виключно державного регулювання, а зміни філософії та відношення бізнесу, товаровиробників, продуцентів продукції, послуг до стандартів, вироблення та дотримання технічних норм, які мають відповідати не лише міжнародним/європейським стандартам, але й бути екологічними, безпечними, стати підґрунтям сталого економічного розвитку та основою конкурентоздатності економіки.

The state of the system of technical regulation and regulatory requirements in Ukraine and the European Union were analyzed in this article. In addition to that, the essence of legislative, technical and practical asymmetries, inconsistencies and imbalances between normative requirements of

quality assurance, safety, and quality of industrial and food products were revealed. It was discovered that the main obstacles for the free movement of goods and services are technical barriers rather than the trade barriers. In order to harmonize technical regulations in the EU and the system of technical regulations in Ukraine (in the process of implementing the economic policy of European integration), the evolution of the formation of mentioned systems was traced. This was done due to the fact that the improvement of the welfare of the international division of labor can only be achieved if governments align their trade and monetary policy with the rules of competition. An analysis of the existing experience of international economic integration has shown that it is most effectively and deeply implemented on the condition of the unification of a relatively small number of states, which have close and established trade and economic ties among themselves and are almost at the same level of development. Furthermore, in this article, there were revealed the integrity of the technical regulation system in the EU countries and its fundamental difference in regard to the perception and actual functioning in Ukraine. Thus, it was found out that it is required not only to reject the exclusive state regulation system, but also make changes in the philosophy and general attitude towards the process of doing business, commodity producers, producers of products, services to standards, development, and compliance with technical regulations. All of the factors mentioned in a previous sentence, must meet not only international / European standards but also be environmentally friendly, safe, and become the basis for sustainable economic development and the basis of the competitiveness of the economy.

The article focuses on the change of competitiveness determinants, depending on the stages and level of industrial development. It is mentioned that the reformation of the legislation, principles, and infrastructure of the system of technical regulation, standardization, and metrology has a purpose to increase the safety, quality and competitiveness of Ukrainian production, level of the of citizens' life and health protection, simplify conditions of doing business, balance existing distortions and imbalances, introduce innovations through the application of rules of international standards, and elimination of technical barriers. In addition to that, the structure of the state standard of the Ukrainian National State Fund was analyzed and the conceptual framework of the economic policy of European integration of Ukraine was studied. Nonetheless, the analysis of the basic laws of Ukraine in the direction of supporting foreign economic activity revealed a number of problems in the formation of the economic policy of European integration, in particular the lack of a general vision of the country's economic development and the formation of a concept, values, principles, and the economic policy of European integration. In addition to that, the commodity structure that has a small number of innovative products and services was highlighted in the article. It is concluded that Ukraine does not fully use the potential of foreign trade with the EU countries in order to formulate an adequate economic policy of European integration in the future, referred to increasing export flows, stimulating the business activity of national exporters, deploying an infrastructure of economic, informational support of national producers and providers services. The reasons behind the economic development of Ukraine and the low level of competitiveness of the economy are highlighted, particularly: high level of corruption, insufficient development of innovations, complicated business environment, political instability, complicated access to finance, inappropriate quality of infrastructure, etc.

Ключові слова: система технічного регулювання, конкурентоспроможність економіки, стандартизація, метрологія, технічні регламенти, акредитація, міжнародна економічна інтеграція, Європейський Союз.

Key words: system of technical regulation, competitiveness of economy, standardization, metrology, technical regulations, accreditation, international economic integration, European Union.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Конкурентоспроможність економіки не втрачає своєї актуальності і в епоху такого доволі неоднозначного процесу як глобалізація, яка стала імперативом формування якісно нового рівня та характеру залежності, якій притаманна різноплановість і різнопідпорядкованість в наслідок зміни вектора взаємодії з огляду на зростаючу взаємозалежність країн.

Розвиток глобалізації принципово не зупиняється, однак процеси, які відбуваються, з точки зору еконо-

мічної політики потребують нового підходу. За словами американського лауреата Нобелівської премії миру, Джозефа Стігліца метою може бути міжнародний порядок, в якому "можливості глобалізації" переважатимуть майбутні ризики та очевидні недоліки [31]. Процес глобалізації можливий тому, що не підкоряється природним законам, а законам лібералізації торгівлі і руху капіталу, дерегуляції та розвитку технологій, які (за звичай) є результатом політичних рішень. При цьому держави не втрачають своєї автономії на національному і

на міжнародному рівні, зберігаючи можливість як політичних, так і економічних дій і можуть завойовувати нові позиції та ринки (наприклад, через міжнародні угоди, регіональну інтеграцію та міжнародні організації).

Покращення міжнародного поділу праці можна здійснити лише тоді, коли уряди узгоджують свою торговельну та монетарну політику з правилами конкуренції. Не є винятком у цьому процесі й Україна. Негативні наслідки реалізованого в Україні формату інтеграції в систему міжнародного поділу праці, як зазначають дослідники Києво-Могилянської академії, виявляються насамперед у низько-технологічній та сировинній орієнтації експорту, який забезпечує понад 50% валютних доходів країни і цілковито залежить від кон'юнктури світового ринку. Нині падіння попиту і зниження цін на метал, а також європейський рівень цін на імпортований газ спричиняють загострення проблем з конкурентоспроможністю технічно застарілих та енергоємних підприємств металургії. Інтеграція України в європейському напрямі представляє інтерес, оскільки ємність ринків ЄС перевищує параметри ринків ТЗ у вісім разів (2010 р.) зокрема за такими складовими: продукції металургії — у сім разів, харчової промисловості — у чотири рази, сільського господарства — втричі, машин і устаткування — втричі, високотехнологічних товарів — в 11 разів [23, с. 111—112].

Для успішної торгівлі, вільного переміщення товарів, послуг перешкодами є не імпорتنі тарифи, а технічні бар'єри¹. Система технічного регулювання в Європейському Союзі вважається найбільш ефективним і успішним варіантом усунення технічних бар'єрів у торгівлі, а тому питання гармонізації системи технічного регулювання в Україні до вимог ЄС є актуальним і нагальним не лише з позиції усунення бар'єрів, але і технічної модернізації, підвищення конкурентоспроможності економіки в цілому.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика створення і забезпечення належного функціонування системи технічного регулювання, усунення технічних бар'єрів у зовнішньоекономічній діяльності на принципах гармонізації є об'єктом дослідження як зарубіжних, так і вітчизняних науковців.

Теоретичні аспекти щодо сутності та значення системи технічного регулювання досліджувались зокрема такими вченими: А. Ханету, Ж. Белісл, М. Лемел, Ю. Бажал, Л. Баль-Прилипка, О. Білоус, П. Бичківський, О. Боровіков, Т. Бубела, І. Бураковський, Л. Віткін, Н. Волкова, Ю. Гарасим, Г. Григор'єва, М. Дивнич, П. Гапула, О. Жирнов, А. Зенкін, О. Іванов, С. Іоакімідіс, П. Калита, О. Калмикова, М. Когут, Ю. Кожедуб, В. Колчков, І. Кравець, П. Крючкова, М. Латишев, Н. Лебідь.

Дослідженню галузевих особливостей системи технічного регулювання, її ефективності та практичної спрямованості у бік гармонізації присвячені роботи вітчизняних науковців, зокрема: Л. Віткін, Т. Димань, Д. Крисанов, І. Лагунова, С. Лапач, О. Медведчук, С. Мельничук, Н. Московська, А. Муллін, М. Мураховський,

О. Нагорна, М. Нечипорук, П. Рабінович, Ю. Ружевицус, Т. Сахно, О. Сафонова, В. Селютін, Г. Селютіна, А. Семенов, О. Сергеев, П. Столярчук, В. Терегеря, О. Усенко, В. Цюцюра, С. Цюцюра, Г. Хімічева, О. Шніпко, Н. Штефан та інші.

Визнаючи вагомий внесок науковців у розвиток досліджень з окресленої проблематики, мусимо констатувати, що значно менша увага приділялася питанням місця системи технічного регулювання в експортній політиці держави в цілому та конкурентоспроможності української економіки, зокрема.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Основною метою статті є оцінка відповідності системи технічного регулювання в Україні міжнародним та європейським вимогам як основи подолання технічних бар'єрів щодо переміщення товарів і послуг та складової підвищення конкурентоспроможності української економіки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Україна, враховуючи сучасні глобалізаційні, інтеграційні процеси та власні економічні інтереси, стратегічним вибрала для себе європейський вектор.

Для України європейська інтеграція це досвід і шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості цілого ряду галузей, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед ринок ЄС.

У сучасних умовах розвитку світових політичних та економічних процесів в цілому та економіки України, зокрема слід усвідомлювати, що Угода про асоціацію між Україною та ЄС не обіцяє швидкого членства в Європейському Союзі.

Реалізація європейських завдань та виконання умов наближення до євростандартів вирішальною мірою залежить від прогресу держави у забезпеченні економічного зростання, подолання розриву в обсягах ВВП на душу населення, зменшення рівня розшарування українського населення за рівнем забезпеченості та ступенем доступу до прибуткових сфер.

Для збільшення конкурентоздатності вітчизняної економіки слід не лише директивно гармонізувати, але й реально прийняти та запровадити європейські технічні, технологічні, фітосанітарні, екологічні норми та стандарти. Прийняття та гармонізація системи технічного регулювання, стандартизація, сертифікація має стати не лише необхідним і важливим пунктом виконання умов Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а новими технічними нормами життя: енергоощадною економікою від держави до домогосподарств; екологічними вимогами та стандартами, які мають стати нормою життя, новою культурою побуту і повсякденною нормою; вищими технологічними вимогами до усього спектру (асортименту) продукції, яка виробляється на українських підприємствах, як для внутрішнього ринку, так і для

¹ В умовах лібералізації міжнародної торгівлі середній рівень тарифного захисту ринку промислових товарів в ЄС для України коливається у межах 4,4% — 5% [24].

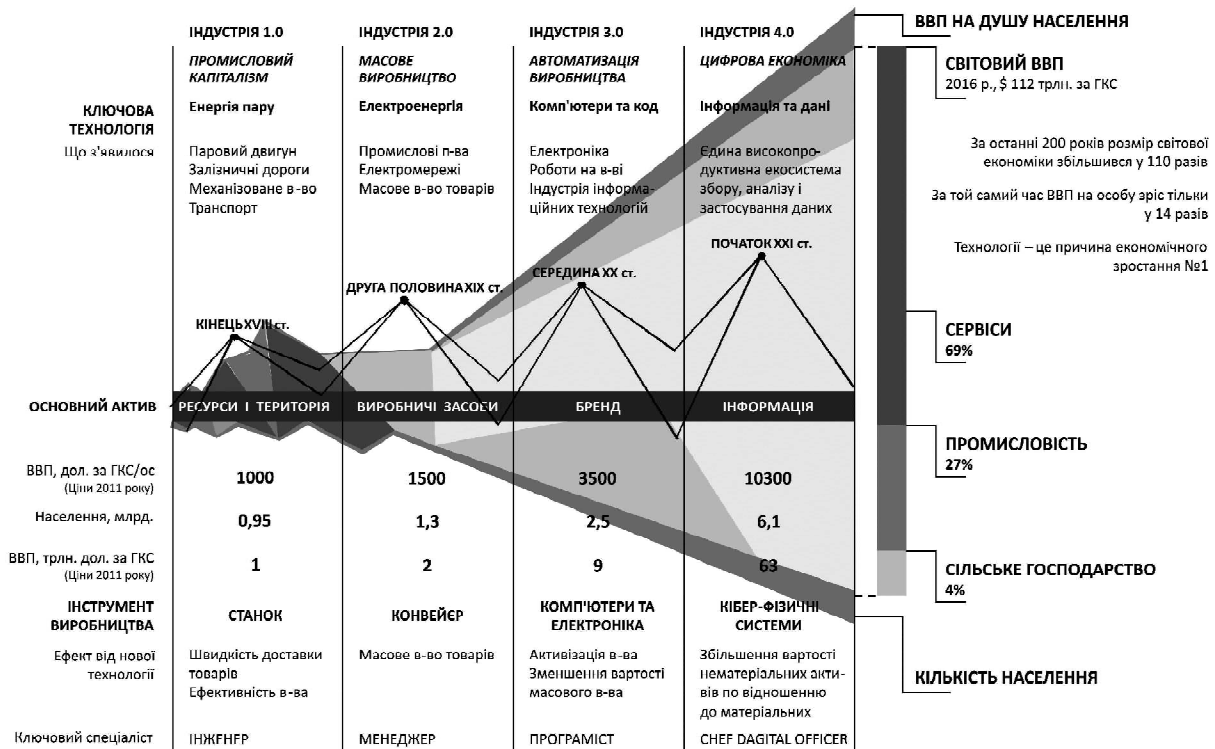

Рис. 1. Індустріальні революції

Джерело: побудовано за даними "Як Україна перетворилася на tech-феномен і яке світле майбутнє чекає на українську технологічну індустрію" [30].

експорту. І ці норми мають бути ідентично високого рівня якості, а це, в свою чергу, сприятиме і вимогливості споживача до низькосортних імпорتنих товарів; такими ж технологічно високими, європейського рівня, вимоги мають бути і в сфері послуг. Усі вище зазначені вимоги мають стати нормою і стандартом життя в Україні в найближчий час, щоб не опинитися на задвірках цивілізаційного розвитку, а надто за умов зростаючих українських ІТ-розробок, високої освіченості та інтелектуальності українців, які все частіше створюють додану вартість за кордоном. Особливо це актуально із новими правилами працевлаштування іноземців у Німеччині,

які для Польщі уже є тривожними з позицій зайнятості та внеску до їх ВВП трудових мігрантів з України.

Національна конкурентоспроможність є поняттям динамічним, різноплановим і, в дечому, навіть мінливим; а в силу поглиблення економічної глобалізації змінюються та трансформуються і самі її детермінанти: знижується вплив і значення таких факторів, як наявність природних ресурсів, сприятливий клімат, вигідне географічне розташування країни, і навпаки, підвищується роль інфраструктури, наукового потенціалу та рівня освіченості населення, все більшого значення набуває фактор знань, екологізація та виклики ІТ-сфери. На кож-

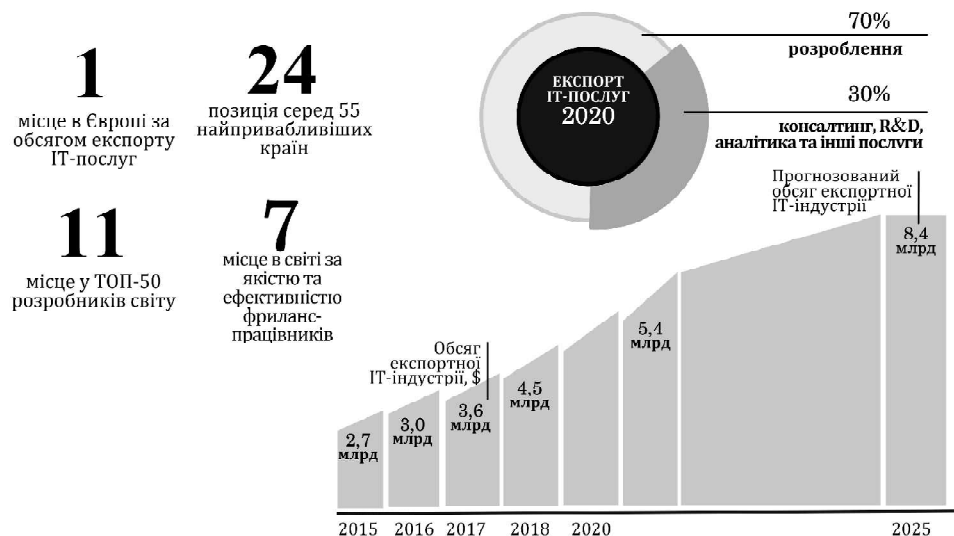

Рис. 2. Україна на ринку ІТ-технологій

Джерело: побудовано за даними "Як Україна перетворилася на tech-феномен і яке світле майбутнє чекає на українську технологічну індустрію" [30].

ному витку цивілізаційного й економічного розвитку зокрема, домінантами та детермінантами розвитку економік країн і світового господарства виступає певний набір факторів, їх комбінаторна сукупність.

Функціонування світового господарства в цілому, і окремих його складових — національних економік — базується на використанні економічних ресурсів, сукупність яких формує ресурсний потенціал як національної економіки, так і світової в цілому.

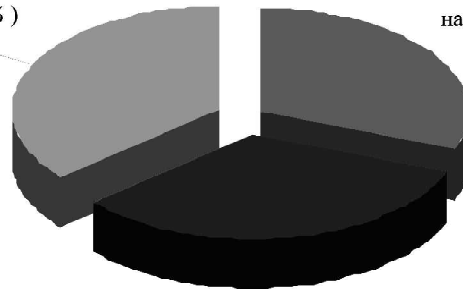
У традиційному (натуральному) суспільстві основним економічним ресурсом були земля та природні запаси (вода, корисні копалини), а самі економічні відносини вибудовувались навколо земельних володінь, їх обробки, володіння знаряддям праці. В індустріальному суспільстві на авансцену основного ресурсу вийшов уже капітал у реальній та фінансовій формі. А економічні відносини у цій фазі будували на володінні та використанні цього капіталу.

Ситуація докорінно змінилася наприкінці ХХ — початку ХХІ ст. Цей період характеризується безпрецедентним зростанням впливу науки і нових технологій на соціально-економічний розвиток усіх країн. Найпомітніше місце у цих процесах посіли технології інформаційної революції, яка зумовила сприйняття постіндустріального суспільства як інформаційного, але не менш вражаючі успіхи мали також біотехнології, медицина, технології створення і поширення нових матеріалів, транспорту, космонавтики, зв'язку, фінансового посередництва, військового призначення тощо. Нові технології докорінно і швидко змінили структуру світової економіки, що спричинило нові глобальні геополітичні проблеми. Неспроможність країни здійснювати структурну перебудову національної економіки відповідно до вимог нової технологічної парадигми чи зволікання з проведенням таких структурних змін не просто гальмують її розвиток, а й призводять до економічної дезінтеграції [23, с. 20—21].

Необхідність переходу сьогодні на новий технологічний уклад — інформаційний, зумовлюється суто економічними чинниками. Досягаючи межі економічного зростання, економічна система набуває стану, коли взаємодія технічної та економічної сфер започатковує утворення нових технологій, які революційно змінюють виробничу систему (рис. 1).

Однак, на нинішньому етапі не зникла роль і значення природно-ресурсного потенціалу, як всього світу, так і окремих країн, оскільки географічне розташування країни, її геополітичні координати, наявність та запаси/масштаби корисних копалин, руд, мінералів, води, чорноземів, багато в чому визначають конкурентні позиції країн на світовій економічній карті. Щоправда, досвід України, яка не є обділеною у цих факторах (хіба що немає великих запасів нафти, газу, золота, діамантів, але володіє 40% світового запасу чорнозему, має сприятливий клімат, ландшафт, воду, поклади руд, мінералів і т.д.) показує, що за відсутності дієвої державної політики, стратегії розвитку країни як економічно силь-

паціональні стандарти; 7875 (36%)

стандарти, прийняті як національні; 6694 (31%)

міжнародні стандарти, прийняті як національні; 7189 (33%)

гармонізація національних стандартів з міжнародними та європейськими - 64%

Рис. 3. Структура фонду національних стандартів

Джерело: побудовано на основі тез виступу директора департаменту технічного регулювання Міністерства економічного розвитку Віткіна Л.М. 26.06.2018 та 22.01.2019 [19; 22].

ної та конкурентоздатної, з урахуванням національної безпеки та національних інтересів, можемо розтратити переваги і втратити свої позиції, скотившись у розвитку на нижчі щаблі. Сьогодні стан української економіки є доволі лоскутковий та суперечливий. З одного боку, вона розвивається в епоху постіндустріальну — де українські винаходи, ІТ-розробки є конкурентоздатними, новаторськими, інноваційними (рис. 2), а з другого боку, — національна економіка все ще, за багатьма принципами, залишилась на початку індустріального суспільства в гірших його проявах.

Жити в такому конструкті для такої економіки як Україна на сучасному етапі є досить небезпечно з позицій національної безпеки в цілому та економічної, зокрема. На жаль, Україна опинилася серед аутсайдерів економічного розвитку в умовах постіндустріальної економіки. Форсування ринкових відносин на тлі збереження старої неефективної структури виробництва і утворення монополій різного типу мало негативні наслідки в економічному змаганні з найближчими регіональними сусідами, які двадцять років тому мали приблизно однаковий з Україною рівень економічного розвитку [Див. 23, с. 23].

Аналіз існуючого досвіду міжнародної економічної інтеграції показує, що найбільш ефективно і глибоко вона здійснюється за умови об'єднання відносно невеликої кількості держав, які мають тісні та усталені торгово-економічні зв'язки між собою і перебувають майже на однаковому рівні розвитку. На початку нинішнього століття лише Європейський Союз є прикладом інтеграційного об'єднання, яке пройшло складний шлях — від зони вільної торгівлі і митного союзу до економічного і валютного союзу та політичної інтеграції.

За півстоліття свого існування Європейський Союз пройшов шлях від об'єднання вузької групи країн задля лобювання галузевих інтересів до союзу рівноправних країн, ставши потужним гравцем світової економічної та політичної шахівниці, сповідуючи демократичні принципи співіснування, захист прав людини, соціальну та екологічну безпеку.

Початком євроінтеграційного курсу України до ЄС стало підписання в 1994 році Угоди про партнерство і співробітництво України з Європейським Союзом.

Актуальність питання про конвергенцію моделі економічного розвитку України з Європейськими економічними структурами підвищилась у зв'язку з розширенням ЄС до формату 27 країн, збільшенням членів європейської валютної системи, неоднозначними ефектами для економік 10 країн, які стали членами ЄС в 2004 році, подіями в Україні після 2014 року (анексією Криму, втратою частини території на Сході України)².

Можна сказати, що останнім часом Україна досягла значного прогресу у співробітництві з ЄС у політичній, торгово-економічній, правовій і гуманітарній сферах, зокрема в частині сприяння торгівлі між Україною та ЄС досягнуті певні успіхи. Так, Україна гармонізувала з Європейським Союзом близько 64%³ (рис. 3) технічних стандартів, приєдналась до Угоди про оцінку відповідності і прийняття промислової продукції (АСАА), що забезпечить обов'язковість обопільного визнання відповідності європейським стандартам.

Процес реформування системи технічного регулювання в Україні розпочався ще в 2001 році, а зі вступом у 2008 році до Світової організації торгівлі (СОТ) український уряд взяв на себе низку зобов'язань, пов'язаних із подальшим реформуванням системи технічного регулювання, що передбачає та вимагає встановлення преференційних торгових відносин на базі сукупності відповідних норм і правил; формування нової філософії щодо оцінки якості, відповідності технічним нормам, процедури сертифікації, зміни самої системи стандартизації та визначення рівня її ефективності і визнання на міжнародному рівні. Основними складовими системи технічного регулювання є стандартизація; оцінка відповідності (сертифікація товарів, робіт, послуг), метрологія, акредитація органів з оцінки відповідності та випробувальних і калібрувальних лабораторій.

В Україні стандартизацією опікується держава, а стандарти є обов'язковими та визначеними тоді, як у ЄС у розробленні стандартів, які в цілому мають добровільний характер, беруть участь усі зацікавлені сторони (головно виробники і підприємці), а держава⁴ визначає обов'язковими лише засадничі параметри безпечності [29].

Основні організаційно-інституційні засади, принципи та методичні підходи Європейської система технічного регулювання були закладені у 1980-ті роки в рамках формування "єдиного економічного простору" для забезпечення безперешкодного просування на території

ЄС товарів, послуг, робочої сили, інформації. Основні підходи до реалізації цих цілей закладені в двох підходах — "Новому підході" до технічної гармонізації та стандартизації (прийнято Радою Європи 07.05.1985) та "Глобальному підході" до оцінювання відповідності (прийнято Радою Європи 21.12.1989), які доповнюють один одного. Вони обмежують безпосередньо адміністративне втручання держави у важливі питання виробництва продукції, але надають при цьому виробнику доволі широкий спектр способів виконання своїх зобов'язань перед суспільством.

Сутність "Нового підходу" полягає в тому, що: у директивах ЄС задаються загальні вимоги безпеки на продукцію, які повинні бути обов'язково дотримані; встановлюються конкретні характеристики безпеки, які застосовуються добровільно (це результати, яких необхідно досягти, або які усувають ризики, але вони не конкретизують і не визначають технічні засоби і способи їх вирішення), а виробники самостійно обирають спосіб забезпечення відповідності встановленим вимогам; продукція, виготовлена відповідно до вимог європейських стандартів, які гармонізовані з директивами Євросоюзу, визнається такою, що задовольняє вимоги законодавства ЄС (принцип презумпції відповідності); на ринках країн-членів ЄС продукція може бути розміщена тільки після процедури оцінки відповідності⁵; нагляд на ринках забезпечують спеціально уповноважені державні органи, що контролюють безпечність продукції.

Сутність "Глобального підходу" полягає в тому, що запроваджується модульний підхід до оцінювання відповідності продукції нормативним вимогам. Основними положення його є [11, с. 66]:

— застосування єдиного підходу, шляхом встановлення модулів для різних стадій процедур оцінювання відповідності, визначення критеріїв використання цих процедур, призначення органів з оцінювання відповідності, які їх будуть виконувати, а також щодо правил нанесення та застосування знака відповідності;

— поширення застосування стандартів системи якості ISO 9000 (міжнародних) і стандартів серії EN 45000 (європейських) щодо вимог, встановлених до органів з оцінювання відповідності;

— сприяння укладанню угод щодо взаємного визнання випробувань і сертифікатів у законодавчо неврегульованій сфері;

² Курс на зближення України з Європейським Союзом і диверсифікацію економічного співробітництва між ними було підтверджено як з боку лідерів України, так і з боку керівництва ЄС на 16-му саміті Україна-ЄС в лютому 2013 року в Брюсселі. За результатами саміту керівники ЄС і Президент України підтвердили наміри підписати Угоду про асоціацію та зону вільної торгівлі між ЄС та Україною в листопаді 2013 р. на саміті "Східне партнерство" в Вільносі за умов виконання Україною трьох ключових зобов'язань (утвердження верховенства права, реформування судової системи і виборчого законодавства). 17 травня 2017 року у Стразбурзі було підписано угоду про безвізовий режим України з ЄС за присутності Президента України Порошенка та голови Європарламенту Антоніо Таяні. Однак, станом на січень 2019 року, через невиконання сповна Україною своїх зобов'язань ці питання дещо відтермінуються.

³ 64%, виходячи із загальної кількості фонду національних стандартів 21758, зазначених директором департаменту технічного регулювання Мінекономрозвитку Віткіна Л.М. станом на 22.01.2019 року, оскільки ця цифра не є стабільною, так станом на 26.06.2018 року зазначалося 20348 [19], а у 2016 році ця цифра становила 29834 документи, з яких 9617 (32%) національних стандартів, гармонізованих з міжнародними та європейськими [2, с. 98].

⁴ Згідно з Переліком ЕЕК ООН із стандартизації, до секторів, які потребують державного управління щодо проведення єдиної технічної політики та дотримання міжнародних стандартів і правил на національному рівні, віднесені такі сектори: державна охорона здоров'я (сектор А), екологія (сектор В), ефективне використання енергії (сектор С), стосовно окремих випадків, коли відсутність узгоджених стандартів створює або може створити технічні перешкоди для міжнародної торгівлі (сектор D) [20].

⁵ Включає сертифікацію продукції згідно з модульним підходом, сертифікацію продукції третьою стороною та декларацію відповідності виробника для продукції з низьким рівнем ризику заповідання нею шкоди споживачам чи довкіллю. Модулі та їх комбінації використовуються для різних стадій процедур оцінки відповідності залежно від виду продукції, явища, ступеня ризику і т.д. З восьми модулів тільки у трьох відповідність підтверджується сертифікатом відповідності, в інших п'яти — декларацією про відповідність [27, с. 17, цитовано за 10, с. 5].

— зменшення розбіжностей між наявними системами контролю і забезпечення якості (повірковими і метрологічними системами, випробувальними лабораторіями, органами сертифікації, акредитації та контролю) країн-членів ЄС і різних галузей промисловості.

Модульна система "Глобального підходу" включає вісім модулів, які чітко регламентують роль і призначення кожного з них. Запровадження модульного підходу дозволяє сформувати велику кількість поєднання (комбінування) модулів (схем підтвердження відповідності), з яких обирається та схема, яка буде відповідати рівню можливого ризику нанесення шкоди продукцією, яку постачає виробник. Зазначені підходи та принципи є цілісною системою, яка відображає Європейську модель технічного регулювання.

У рамках чинного Порядку денного асоціації Україна — ЄС одним із основних завдань є наближення законодавчої бази України у сфері технічного регулювання до вимог ЄС та СОТ, у тому числі, перехід від обов'язкової сертифікації до оцінки відповідності, прийняття технічних регламентів, узгоджених з Директивами Нового Підходу ЄС⁶, перегляд і заміна старих стандартів (ГОСТ) та запровадження стандартів ISO (International Organization for Standardization) і Європейських стандартів, створення системи ринкового нагляду, оновлення та модернізація матеріальної бази, реформування та зміцнення інституційної бази забезпечення якості тощо⁷. Відповідно до статей 55—58 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС робота з реформування системи технічного регулювання полягає у впровадженні актів рамкового та секторального європейського законодавства, забезпеченні діяльності інституцій у сфері технічного регулювання відповідно до існуючої в ЄС практики, гармонізації національних стандартів з міжнародними та європейськими.

Значним проривом для України стало ухвалення у квітні та червні 2014 року трьох прогресивних законів у сфері технічного регулювання, які вносять у неї більше прозорості та зрозумілості. Їх прийняття було кроком для виконання Угоди про асоціацію.

У період з 2014—2018 рр. прийнято нові базові закони, що регламентують технічну стандартизацію і метрологію, а також схвалено Стратегію розвитку системи технічного регулювання на період до 2020⁸ року, якою передбачено підписання Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції у трьох пріоритетних секторах (низьковольтне обладнання, електро-

магнітна сумісність, машини) та підготовка до розширення Угоди на інші пріоритетні сектори, реалізація заходів також передбачає досягнення рівня гармонізації національних стандартів з міжнародними та європейськими на 80%. У 2015 році скасовано 14475 застарілих міждержавних стандартів ГОСТ, розроблених до 1992 року, які мали втратити чинність у 2016—2018 роках. Станом на січень 2019 року прийнято 24 технічні регламенти із 27 актів європейського секторального законодавства [Дет. див. 9], визначених Угодою про асоціацію. Загалом в Україні прийнято 58 технічних регламентів, 53 з яких розроблено на основі актів законодавства ЄС. Також завершено перехід від застарілої системи обов'язкової сертифікації продукції до системи оцінки відповідності згідно з технічними регламентами, що ідентичні європейським технічним регламентам. Створено національний орган стандартизації (ДП "УкрНДНЦ") та налагоджено його роботу⁹. Національне агентство з акредитації України представляє Україну у Європейській кооперації з акредитації (EA), Міжнародному форумі з акредитації (IAF) та Міжнародній кооперації з акредитації лабораторій (ILAC). Відповідно до Стратегії розвитку технічного регулювання на період до 2020 року Україна планує підписати Метричну Конвенцію, отримавши статус повноправного члена Генеральної конференції мір та ваг (CGPM), а також статус повноправного члена Міжнародної організації законодавчої метрології (OIML) [2, с. 104].

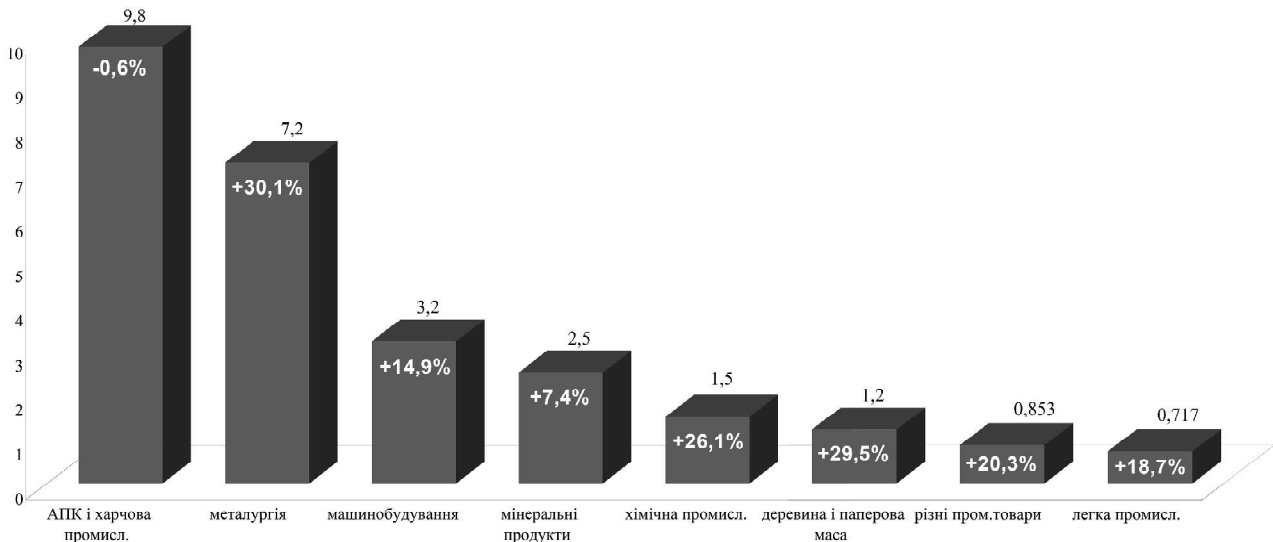
Стандартизація сприяє отриманню економічних вигод від уніфікації та економії від масштабу на міжнародному, регіональному, в т.ч. і на європейському чи національному рівнях. Формування стандартів і технічне регулювання регламентів забезпечує відкриття нових ринків для продукції українського виробника, причому конкурентоспроможних товарів, з додатковим ланцюгом вартості. Окрім того, самі ринки часто-густо висувають нові вимоги та сприяють появі нових стандартів на базі технологічного лідерства, ринкових угод, кон'юнктурних домінант на ринку. Основною метою політики ЄС у цій сфері на найближче десятиліття є розробка загальної системи стандартів для всіх країн-членів ЄС, що є доволі амбітним планом в умовах швидкоплинних технологічних змін виробництва, посилення вимог екологізації та викликів ІТ-сфери. Більше того, нині людський капітал, а не машини та обладнання стають головним активом фірм, які через використання ме-

⁶ Настанова щодо імплементації директив, заснованих на "новому підході" та "глобальному підході" ("Блакитна настанова"), була опублікована в 2000 році. Відтоді вона стала одним з основних довідкових документів, що пояснюють, як імплементувати законодавство на основі "нового підходу", наразі охоплене Новими законодавчими рамками [17].

⁷ З метою розвитку добровільної сертифікації продукції, процесів, робіт і послуг в Україні, подальшої гармонізації правил сертифікації з європейськими правилами і процедурами вимогам нормативних документів, дія яких поширюється на них, у січні 1999 року Державним комітетом України зі стандартизації, метрології та сертифікації було затверджено Порядок впровадження модульного підходу оцінки відповідності з урахуванням вимог директив Європейського Союзу, а саме: поетапного впровадження модульного підходу оцінки відповідності згідно з вимогами Директиви ЄС N 93/465/EEC щодо модулів для різних фаз процедур оцінювання відповідності і правил надання та використання маркування знаком відповідності CE, призначених для використання в директивах з технічної гармонізації. Цей Порядок застосовувався для продукції, процесів, робіт і послуг, які згідно з чинним вітчизняним законодавством не підлягали обов'язковій сертифікації в Україні.

⁸ Стратегією розвитку системи технічного регулювання на період до 2020 року передбачено ухвалення нових та приведення вже прийнятих технічних регламентів у відповідність до актів законодавства ЄС — планується прийняти 39 технічних регламентів та внести зміни до 14 технічних регламентів. Важливим завданням у сфері реформування технічного регулювання в Україні є також реалізація проектів міжнародної технічної допомоги: ЄС (Twinning), UNIDO, CUTIS, GIZ, PTB, а також набуття Україною повноправного членства в Міжнародній організації законодавчої метрології (OIML), а національним органом стандартизації — в європейських організаціях зі стандартизації CEN і CENELEC.

⁹ Зокрема, забезпечено участь України в діяльності міжнародних та регіональних організацій зі стандартизації, підписанням 16.01.2018 Меморандуму ДП "УкрНДНЦ" з Європейським інститутом телекомунікаційних стандартів ETSI, 25.09.2018 Угоди з Радою стандартів Канади SCC, 27.09.2018 Меморандуму з Американським національним інститутом стандартів ANSI.

Рис. 4 Структура експорту української продукції за різними товарними групами, млрд дол. (протягом перших 7 місяців 2018 року)

Джерело: побудовано на основі даних Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. [18]

ханізмів аутсорсингу та офшорингу розширюють свої межі, території впливу, сприяють процесам злиття та поглинання; винесення частини технологічного процесу за межі країни базування багатонаціональної компанії (але частини), бо кінцевий етап — готова продукція реалізується від імені материнської компанії.

За підсумками 7 місяців 2018 року у порівнянні з аналогічним періодом 2017 року експорт українських товарів збільшився на 12,7% і склав \$ 26,9 млрд (рис. 4).

Причому найбільша питома вага в українському експорті належить:

- продукції АПК та харчової промисловості (36,4%),
- продукції металургійного комплексу (26,8%),
- продукції машинобудування (11,8%),
- мінеральним продуктам (9,1%).

ЄС залишається найбільшим торговельним партнером України. Експорт товарів до країн Європейського Союзу зріс на 18,7% у порівнянні з 7 місяцями 2017 року і становив близько \$ 11,3 млрд. При цьому його питома вага у загальному експорті товарів з України за підсумками 7 місяців 2018 року склала 42,1%.

Окрім ЄС, Україна найбільше продавала своїх товарів за перші 7 місяців 2018 року до Росії (8% від загального обсягу експорту), Туреччини (5,8%), Індії (5,2%), Китаю (4,2%) та Єгипту (4,1%) [9].

Попри абсолютне зростання експорту українських товарів, у його структурі таки переважає продукція сировинно-товарного характеру із незначним обсягом інноваційної продукції та послуг і це при традиційно сильних в Україні авіабудуванні, космічній галузі, суднобудуванні та військово-промисловому комплексі. Впродовж 2018 року експорт продукції із доданою вартістю знизився на 3,3% — до 5,7 млрд дол. [Див. 1] За даними експертів, перспективними в 2019 році, на їх погляд, будуть затребувані за кордоном позиції: соняш-

никова олія, м'ясо та їстівні субпродукти свійської птиці (курятина), цукор (буряковий), вироби з шоколаду і хлібобулочні вироби. При цьому, як прогнозують в UFEB, зазначений список можуть доповнити: вершкове масло, яблука, яйця, мед і соєва олія. І знову у цьому списку відсутня продукція із високою доданою вартістю. Незважаючи на те, що вже майже чотири роки, як ринок Європейського Союзу став доступнішим для українських товаровиробників завдяки Угоді про асоціацію між Україною та ЄС, обсяги українського експорту до Європи не можна назвати надто високими. Більш того, якщо поглянути на всі країни Європи, включаючи пострадянські, зовнішньоекономічне сальдо нашої країни в більшості випадків є негативним. Втім, у відносинах з окремими країнами спостерігається і посилення позицій. В основному це стосується країн, на ринках яких раніше Україна була представлена мало (Іспанії, Португалії, Нідерландів, балканські країни) (рис. 5).

При цьому слід пам'ятати, що справжнє лідерство можливе лише за умови, коли експорт переробленої продукції буде значно перевищувати експорт сировини, щоправда без дієвої та державницької стратегії розвитку України цього не відбудеться навіть за умов повної гармонізації системи технічного регулювання до вимог ЄС.

Раціональна і узгоджена торгівля між двома країнами — це процес, який буде вигідний обом сторонам. Грунтуючись на цьому принципі, економісти вважають, що вільна торгівля повинна бути вигідна всім учасникам ринку — після Другої світової війни країни прагнули зняти торговельні санкції. Зараз, на думку Visual Capitalist, це вже не працює — на перший план виходить соціальний і політичний вплив, і політики будують перепони в торговельних відносинах¹⁰. І це теж Україна має враховувати уже зараз.

Дедалі очевидніше те, що в майбутньому вирішувати глобальні проблеми на основі індустріального спо-

¹⁰ Як приклад аналітики наводять налагоджені відносини між США і Канадою, де обидві сторони є найбільшими торговельними партнерами. Але парадокс між політикою і вільною торгівлею на глобальному рівні буде постійно актуальний, особливо в зв'язку з торговельною війною США проти Китаю.

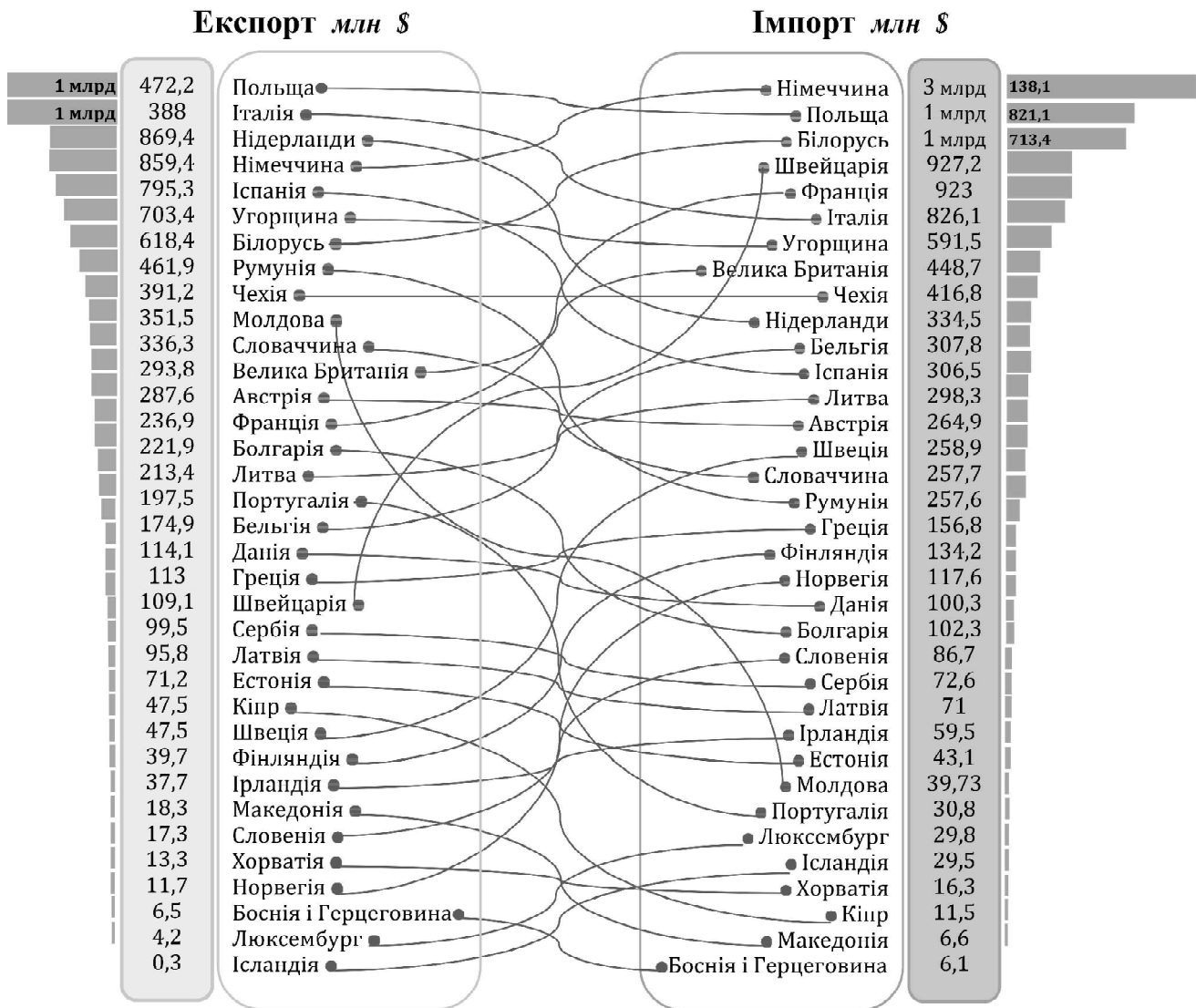

Рис. 5. Баланс експорту-імпорту Україна ЄС

Джерело: побудовано на основі "Економические связи Украины в Европе: с кем мы сотрудничаем больше всего (инфографика)" [28].

субу виробництва, орієнтованого на сировинний ресурс і руйнування/нищення навколишнього середовища, неможливо. Особливого значення зараз набуває технологічне прогнозування, яке базується на досконалій науковій основі та ефективному інструментарії, який дозволяє передбачити/прогнозувати технологічні зміни, які будуть через 20—30 років [5, с. 453] і, зокрема в інформаційному секторі, ІТ-технологіях, штучному інтелекті та т.д. — основних секторах техноглобалізму.

ВИСНОВКИ

Технічне регулювання є одним із ключових елементів усунення перешкод для вільного руху товарів, послуг, важелем вирівнювання асиметрій між продукцією українських та європейських товаровиробників, головно у якості, безпечності, відповідності фітосанітарним нормам та ін.

В Україні лише формується нова система технічного регулювання, стандартизації та метрології. Реформування законодавства, принципів та інфраструктури

системи технічного регулювання, стандартизації і метрології має на меті підвищення безпеки, якості і конкурентоспроможності української продукції, захисту життя та здоров'я громадян, спрощення умов ведення бізнесу, вирівнювання існуючих перекосів та дисбалансів, впровадження інновацій шляхом застосування правил міжнародних стандартів, усунення технічних бар'єрів.

Щоправда, на Україну чекає тривала, ємна та кропітка робота зі створення цілісної системи технічного регулювання, яка функціонує в країнах ЄС — це, поперше. По-друге, маючи принципову відмінність у сприйнятті та підґрунті функціонування системи технічного регулювання в Україні та ЄС, нова система технічного регулювання вимагає не лише відходу від виключно державного регулювання, але й зміни філософії та відношення бізнесу, товаровиробників, продуцентів продукції, послуг до стандартів, вироблення та дотримання технічних норм, які мають відповідати не лише міжнародним/європейським стандартам, але й бути екологічними, безпечними, стати підґрунтям сталого економічного розвитку та основою конкурентоздат-

ності економіки. Це в свою чергу вимагає і зміни менеджменту, системи фінансування, регуляторної політики, системи дозвільних принципів для ведення бізнесу тощо.

Окрім того, головною проблемою реформування системи технічного регулювання залишається велика кількість документів, які необхідні для ведення бізнесу; довгий термін отримання необхідної документації; складність відповідних процедур; складність доведення незаконності протиправних дій при веденні бізнесу; висока вартість регуляторних процедур; неоднорідність неузгоджених стандартів технічних вимог у різних галузях (металургії, будівництві, фармакології, сфері комунальних послуг та ін.).

За таких умов і з урахуванням аналізу існуючої практики технічного регулювання в Європейському Союзі та Україні, історичних особливостей та необхідності відходження від застарілої системи (сформованої ще за часів СРСР системи ГОСТів), методичних рекомендацій міжнародних організацій, найбільш доцільним було б поетапне формування цілісної системи технічного регулювання, а саме: перехід від централізованої (виключно державної) системи до децентралізованої (дворівневої), за якої держава опікується лише стратегічними чи/та пріоритетними галузями і підприємствами; а інші здійснюють розробку та контроль самостійно; створення мережі інфраструктури у кожній галузі та цілісної загальнодержавної системи; проведення єдиної державної технічної підтримки; правове регулювання відносин та захисту інтересів виробників, користувачів/споживачів; усунення технічних та термінологічних перешкод; розробка системи підтримки чи заохочення впровадження та використання передових, новітніх технологій; запровадження в Україні міжнародних та європейських правил технічних стандартів та системи їх стандартизації, сертифікації, дотримання та оцінки відповідальності у разі порушення. Розробка, так званої дорожньої карти створення і гармонізації системи технічного регулювання в Україні з метою використання переваг вільної торгівлі з країнами Європейського Союзу, підвищення конкурентоздатності вітчизняної продукції, переорієнтація структури експорту. Відчутним результатом даної співпраці у короткотерміновій перспективі мало б стати укладення з ЄС Угоди про оцінку відповідності та взаємну прийнятність промислових товарів (Угода АСАА) у ключових секторах виробництва. Такі угоди укладались Європейським Союзом з країнами, які були кандидатами на членство в ЄС та країнами Середземномор'я. Їх укладання дало змогу продукції, що охоплювалась цими угодами, вільно просуватись на внутрішньому ринку ЄС без додаткового проведення процедур оцінки відповідності.

Література:

1. В Украине снизился экспорт продукции с добавленной стоимостью [Електронний ресурс]. — URL: <http://finance.bigmir.net/news/97851-V-Ukraine-snizilsya-eksport-prodyktsii-s-dobavlennoi-stoimostu>
 2. Віткін Л.М. Реформування системи технічного регулювання: здобутки та плани на майбутнє // Стратегічна панорама. — № 1. — 2016. — С.98—104.

3. Віткін Л.М., Лапач С.М., Хімичева Г.І. Принципи, теоретичні засади та практичні рекомендації щодо побудови сучасної системи технічного регулювання України // Системи обробки інформації. — 2009. — Вип. 3 (77). — С. 153—165.

4. Гарасим Ю.Й. Аналіз національної системи стандартизації і сертифікації у контексті угоди про асоціацію України та ЄС [Електронний ресурс] / Ю.Й. Гарасим // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. — 2015. — № 3. — С. 58—65. — URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2015_3_8

5. Глобальное экономическое развитие: тенденции, асимметрии, регулирование: монография / Под научной редакцией профессором Д. Лукьяненко, А. Поручника, В. Колесова. — К.: ГВУЗ "Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана". — 2013. — 465 с.

6. Димань Т.М. Безпека продовольчої сировини і харчових продуктів: підручник / Т.М. Димань, Т.Г. Мазур. — К.: ВЦ "Академія", 2011. — 520 с.

7. Закон України "Про метрологію та метрологічну діяльність" [Електронний ресурс]. — URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/124-19>

8. Закон України "Про стандартизацію" від 05.06.2014 № 1315_VII [Електронний ресурс]. — Голос України. 2014. — № 124. — URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315_18

9. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій [Електронний ресурс]. — URL: http://www.ier.com.ua/ua/Ukraine_EU_project/materials/AA_title_4/barriers/harmonisation

10. Как и чем торгуют Украина и ЕС [Електронний ресурс]. — URL: <http://finance.bigmir.net/business/75983-Kak-i-chem-torgujut-Ukraina-i-ES--infografika>

11. Кожедуб Ю. Основа технічних регламентів України — директиви Європейського Союзу Нового та Глобального підходу / Ю. Кожедуб // Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні. — 2005. — Вип. № 11. — С. 63—70.

12. Крисанов Д. Системи технічного регулювання Європейського Союзу, України та митного союзу для агропродовольчої сфери: напрями їх зближення, можливість звуження невідповідності та зменшення асиметричності // Економісто. — № 2. — Лютий. — 2014. — С. 4—10.

13. Лагунова І.А. Технічне регулювання як механізм публічного управління ризиками у будівництві: шляхи та перспективи розвитку // Інвестиції: практика та досвід № 1/2019. — С. 90—96.

14. Міжнародний форум з питань технічного регулювання [Електронний ресурс]. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/yurij-brovchenko-vidkriv-mizhnarodnij-forum-z-pitan-tehnicnogo-regulyuvannya>

15. Мураховський М. Адаптація загального законодавства України до вимог законодавства ЄС та Угоди ТВТ СОТ / М. Мураховський, К. Романько, В. Михайлов // Стандартизація, сертифікація, якість. — 2008. — № 3. — С. 12—16.

16. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 26.01.2018 № 93 "Про визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів" [Електрон-

ний ресурс] // Офіційний вісник України. 2018. — № 21. Ст. 90. — URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0194_18

17. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. "Блакитна настанова" з імплементації правил ЄС щодо продуктів 2016 року. [Електронний ресурс]. — URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e1cc4894-49c5-46df-bb54-db769b125e55&title=BlakitnaNastanovaZVprovadzheniaPravilVropeiskogoSoiuzuSchodoProduktii&isSpecial=true>

18. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Експорт товарів з України за перші 7 місяців 2018 року зріс на 12,7% [Електронний ресурс]. — URL: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=81ef4666-2d22-4336-bad1-fbd1f279fa07&title=EksportTovarivZUkrainiZaPershii7Misiatsiv2018-RokuZrisNa12-7->

19. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. — URL: <http://www.me.gov.ua>

20. Перечень ЭЕК по стандартизации ЕС/STAND/20/Rev.5 [Електронний ресурс]. — URL: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/unesce/unpan019897.pdf>

21. Порядок впровадження модульного підходу оцінки відповідності з урахуванням вимог директив Європейського Союзу. Затверджено наказом Держстандарту України від 10.01.1999 р. № 2 // Офіційний вісник України. — 1999. — № 7. — Код акту 6878/1999.

22. Рішення засідання науково-технічної ради у сфері технічного регулювання, стандартизації, метрології та метрологічної діяльності при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України, 22.01.2019 м. Київ [Електронний ресурс]. — URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=8a1296eb-a9bc-49ed-82d4-ccc7aab5ff10&title=RishenniaZasidanniaNaukovotekhnichnoiRadiUSferiTekhnichnogoRegulivanniaStandartizatsiiMetrologiiTaMetrologichnoiDiialnostiPriMinekonomrozvitkuUkraini-22-01-2019-M-Kiiv>

23. Стратегія економічного зростання Європейського Союзу: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів / Авт. кол.: Ю.М. Бажал, І.В. Бураковський, Г.С. Григор'єва та ін. / За ред. д-ра екон. наук, проф. Ю.М. Бажала. — К.: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2013. — 280 с.

24. Технічне регулювання в ЄС. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії [Електронний ресурс]. — URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/Ukraine+-EU+export-import+helpdesk+/Non-tariff+regulation/Technical+Regulation>

25. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. Ратифіковано Законом № 237/94 — ВР від 10.11.94 // Офіційний вісник України. — 2006. — № 24. — Ст. 1794.

26. Усенко О. Реформа технічного регулювання як запорука інтеграції України до світового господарства // Економіка. — № 10. — 2009. — С. 226—229.

27. Штефан Н.В. Технічне регулювання в Україні: проблеми та досягнення / Н.В. Штефан // Системи обробки інформації. — 2011. — Вип. № 6 (96). — С. 17—19.

28. Экономические связи Украины в Европе: с кем мы сотрудничаем больше всего (инфографика) [Електронний ресурс]. — URL: <https://news.finance.ua/ru/news/-/412440/ekonomicheskie-svyazi-ukrainy-v-evrope-s-kem-my-sotrudnichaem-bolshe-vsego-infografika>

29. Як виконати угоду з ЄС? Технічне регулювання та стандартизація. / Європейська правда [Електронний ресурс]. — URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2014/07/7/7023953/>

30. Як Україна перетворилася на tech-феномен і яке світле майбутнє чекає на українську технологічну індустрію [Електронний ресурс]. — URL: <https://businessviews.com.ua/ru/tech/id/ukrajinski-tehnologiji-1918/>

31. Globalisierung — verantwortungslos und verwundbar [Електронний ресурс]. — URL: <https://www.bpb.de/politik/wirtschaft/freihandel/283566/globalisierung-verantwortungslos-und-verwundbar>

References:

1. Bigmir.net (2018), "Exports of value-added products decreased in Ukraine", available at: <http://finance.bigmir.net/news/97851-V-Ukraine-snizilsyaekspord-prodykciis-dobavlennoi-stoimostu> (Accessed 9 February 2019).

2. Vitkin, L.M. (2016), "Reforming the System of Technical Regulation: Achievements and Plans for the Future", *Stratehichna panorama*, vol. 1, pp. 98—104.

3. Vitkin, L.M. Lapach, S.M. and Khimicheva, H.I. (2009), "The Principles, Theoretical Foundations, and Practical Recommendations for the Construction of a Modern System of Technical Regulation of Ukraine", *Systemy obrobky informatsii*, vol. 3 (77), pp. 153—165.

4. Garasym, Yu.J. (2015), "Analysis of the National System of Standardization and Certification in the Context of the Association Agreement between Ukraine and the EU", *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, [Online], vol. 3, pp. 58—65, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2015_3_8 (Accessed 8 February 2019).

5. Lukyanenko, D. Poruchnik, A. and Kolesov, V. (2013), *Global'noe jekonomicheskoe razvitie: tendencii, asimetrii, regulirovanie*, [Global Economic Development: Trends, Asymmetries, Regulation], GVUZ Kievskij nacional'nyj jekonomicheskij universitet imeni Vadima Get'mana, Kyiv, Ukraine.

6. Dyman', T.M. and Mazur, T.H. (2011), *Bezpeka prodovol'choi syrovyny i kharchovykh produktiv*, [Safety of Raw Materials and Food Products], VTs Akademiia, Kyiv, Ukraine.

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), *The Law of Ukraine "On Metrology and Metrological Activity"*, available at: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/124-19> (Accessed 8 February 2019).

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), *The Law of Ukraine "On Standardization"*, available at: <http://>

zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315_18 (Accessed 8 February 2019).

9. The Institute for Economic Research and Policy Consulting (2013), "Harmonization of Technical Regulation, Standards and Conformity Assessment, Agreement on the Conformity Assessment and Admissibility of Industrial Products", available at: http://www.ier.com.ua/ua/Ukraine_EU_project/materials/AA_title_4/barriers/harmonisation (Accessed 8 February 2019).

10. Bigmir.net (2016), "How and What Ukraine and the EU are Trading", available at: <http://finance.bigmir.net/business/75983-Kak-i-chem-torgujut-Ukraine-El-Infographics> (Accessed 8 February 2019).

11. Kozhedub, Yu. (2005), "The Basis of the Technical Regulations of Ukraine is the European Union's New and Global Approach Directives", *Pravove, normatyvne ta metrolohichne zabezpechennia systemy zakhystu informatsii v Ukraini*, vol. 11. pp. 63—70.

12. Krysanov, D. (2014), "Systems of Technical Regulation of the European Union, Ukraine and the Customs Union for the Agro-food Sector: Directions of Their Convergence, the Possibility of Narrowing the Mismatch and Reducing Asymmetry", *Ekonomist*, vol. 2, pp. 4—10.

13. Lahunova I.A. (2019), "Technical Regulation as a Mechanism of Public Risk Management in Construction: the Ways and Perspectives of Development.", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 1, pp. 90—96.

14. International Forum on Technical Regulation (2018), available at: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/yurij-brovchenko-vidkriv-mizhnarodnij-forum-z-pitan-tehnichnogo-regulyuvannya> (Accessed 8 February 2019).

15. Murakhovs'kyj, M. Roman'ko, K. and Mykhajlov, V. (2008), "Adaptation of the General Legislation of Ukraine to the Requirements of the Legislation of the EU and the WTO TVT Agreement", *Standartyzatsiia, sertyfikatsiia, iakist'*, vol. 3. pp. 12—16.

16. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2018), Order "On the Recognition of Certain Invalid Orders", available at: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0194_18 (Accessed 8 February 2019).

17. Official website of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine. (2016), "Blueprint" on the implementation of the EU rules on products in 2016", available at: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e1cc4894-49c5-46df-bb54-db769b125e55&title=BlakitnaNastanovaZVprovadzheniaPravilvropeiskogoSoiuzuSchodoProduktisii&isSpecial=true> (Accessed 9 February 2019).

18. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2018), "Exports of goods from Ukraine during the first 7 months of 2018 increased by 12.7%", available at: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=81ef4666-2d22-4336-bad1-fbd1f279fa-07&title=EksportTovarivZUkrainiZaPershi7-Misatsiv2018-RokuZrisNa12-7-> (Accessed 8 February 2019).

19. Official website of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2019), available at: <http://www.me.gov.ua> (Accessed 9 February 2019).

20. UN (2002), "List of ECE standardization ECE/STAND/20/Rev.5", available at: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/unece/unpan019897.pdf> (Accessed 9 February 2019).

21. State Standard of Ukraine. (1999), "Procedure for Implementing a Modular Approach to Conformity Assessment Taking Into Account the Requirements of the Directives of the European Union", *Ofitsijnyj visnyk Ukrainy*, vol. 7.

22. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2019), "Decision of the meeting of the Scientific and Technical Council in the field of technical regulation, standardization, metrology and metrology", available at: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=8a1296eb-a9bc-49ed-82d4-ccc7aab5ff10&title=RishenniaZasidanniaNaukovotekhnichnoiRadiUSferiTekhnichnogoRegulivanniaStandartizatsiiMetrologiiTaMetrologichnoiDiialnostiPriMinekonomrozvitkuUkraini-22-01-2019-M-Kiiv> (Accessed 9 February 2019).

23. Bazhal, Yu.M. Burakovs'kyj, I.V. and Hryhor'ieva, H.S. (2013), *Stratehiia ekonomichnoho zrostantia Yevropejs'koho Soiuzu*, [The European Union's Economic Growth Strategy], PULSARY, Kyiv, Ukraine.

24. Ukraine's Delegation to the European Union and the European Community on Atomic Energy (2019), "Technical regulation in the EU", available at: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/Ukraine+-+EU+export-import+helpdesk+/Non-tariff+regulation/Technical+Regulation> (Accessed 9 February 2019).

25. The Verkhovna Rada of Ukraine (1994), The Law of Ukraine "Partnership and Cooperation Agreement Between Ukraine and the European Communities and their member states", *Ofitsijnyj visnyk Ukrainy* (2006), vol. 24. St. 1794.

26. Usenko, O. (2009), "The Reform Of Technical Regulation As A Guarantee Of Ukraine's Integration Into The World Economy", *Ekonomika*, vol. 10, pp. 226—229.

27. Shtefan, N.V. (2011), "Technical Regulation In Ukraine: Problems And Achievements", *Systemy obrobky informatsii*, vol. 6 (96), pp. 17—19.

28. Finance.ua (2017), "Economic ties of Ukraine in Europe: with whom we cooperate the most (infographics)", available at: <https://news.finance.ua/ru/news/-/412440/ekonomicheskie-svyazi-ukrainy-v-evrope-s-kem-my-sotrudnichaem-bolshe-vsego-infografika> (Accessed 9 February 2019).

29. Yevropejs'ka Pravda (2014), "How to execute an agreement with the EU? Technical regulation and standardization", available at: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2014/07/7/7023953/> (Accessed 9 February 2019).

30. BusinessViews (2019), "How has Ukraine turned into a tech-phenomenon and what a bright future awaits Ukraine's technological industry", available at: <https://businessviews.com.ua/ru/tech/id/ukrajinski-tehnologiji-1918/> (Accessed 9 February 2019).

31. Paech, N. (2019). "Globalisierung — verantwortungslos und verwundbar", available at: <https://www.bpb.de/politik/wirtschaft/freihandel/283566/globalisierung-verantwortungslos-und-verwundbar> (Accessed 9 February 2019).

Стаття надійшла до редакції 13.02.2019 р.